

Találkozás Nagy Koppány Zsolt íróval

Kéjelgés helyett történetmesélés

FOTÓ: BARABÁS ÁKOS

„Vannak íróink, de kevesek művéből születik film” – így vezette fel Zsidó Ferenc író azt az eseményt, amelyen a székelyudvarhelyi, Budapesten élő Nagy Koppány Zsolt író novellájából 2012-ben készült rövidfilmet mutatták be, majd vesézték ki az Udvarhely Napokon. A műfajilag thrillerparódiának besorolt alkotást Lakatos Róbert és a szintén udvarhelyi Bálint Artúr jegyzi.

A József Attila-díjas író az Udvarhely Napok vendége volt

A vetítésen jelen volt a József Attila-díjas szerző is, akinek a nagyapám tudott repülni című kötete nyitónovellája a Személyi Figyelő, „ami már a tudatos korszakomban íródott azért, hogy végre én is írjak egy hollywoodi történetet, amiben van legalább három csavar. Ajándékoztam egy kötetet Lakatos Robinak, aki épp Bécsbe tartott, a vonaton elolvasa, és feltűnt neki, hogy van benne egy olyan nézőpont, amit rendezőként és operatorként is jobban lehet hasznosítani, mint ahogy írott szövegben kifejezhető. A forgatókönyvírásba engem is bevont, ami nehéz volt, mert nem ismertem a szabályait, és kezdetben aggódva néztem, hogy alakul át egészen mássá az eredeti novella, mert újabbnál újabb jeleneteket talált ki, ami szerinte a film javára válik. Aztán elmúlt ez az érzés, és átragadt rám is a lelkesedés” – mesélte. A másik résztvevő a személyi felügyelőt alakító Boros Lóránd volt, aki utalva Ian Fleming James Bond-figurájára így mutatta be magát: „My name is Lóri, Boros Lóri. Én vagyok a főszereplő, de valójában én látszom a legkevesebb-szer, mivel a kamera nézőpontja jelenik meg helyettem. Szerepem szerint jelentéseket írok az alanyok hétköznapijairól, szokásairól anélkül, hogy nyomot hagynék magam után. A film kiindulópontja egy irodalmi mű, de valóság-alapja is van, elég arra gondolni, hogy amitől szüleink menekültek '89 előtt, mi önként megosztjuk ma a Facebookon, így minden pillanatunkat meg tudják figyelni” – mondta, majd a forgatás nehézségeit sorolta, ugyanis a gyártás-vezető feladatát is ő látta el. „Kis költségvetésből dolgoztunk, pedig

mindenféle okos megoldást kellett bevetni. Voltak olyan jelene-tek, amelyek komoly háttértudást igényeltek, például szobrászművészek is részt vettek egy-egy trükk megvalósításában.” Megtutuk továbbá, hogy a legnagyobb gondot a kameraálláshoz megfelelő méretű halak beszerzése jelentette számára, amelyek egy, a Kereszt-apára hajazó jelenetnek kellettek. A legnehezebb nap a víz alatti forgatásoké volt, amikor a stáb egy csónakban ült, és Györgyjakab Enikót, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művésznőjét törülközőkbe kellett bugyolálni utána, Bálint Artúr pedig búváruhá-ban merült alá a filmezéshez. A gyártásvezető nehéz feladata volt ugyanakkor a kiszemelt szereplők meggyőzése vagy lelki tusájának enyhítése is.

Túl a posztmodernen

A filmvetítést megelőzően egy spontán beszélgetésre is sor került a szerzővel, aki Zsidó Ferenc bemutatásában „elég ritkán fordul elő itthon”. Nagy Koppány Zsolt bevallotta, hogy nagyon izgul, mert jelen vannak a szülei, és mert mindenki másnak ismeri, mint ami a könyvekből kiderül. Megtutuk, hogy első publikációja kilencéves korában jelent meg a Brassói Lapokban, egy Jani című vers volt, de nem emlékszik, hogyan és miért született, és hogy ki az a Jani. Szívesen nosztalgizott gimnáziumi éveiről, hogy orvos szeretett volna lenni, akár-csak az apja, de nem ment a kémia, ezért nagy lendülettel vetette bele magát az iskolaiújság szerkesztésébe, majd hogy frissen ki-nevezett főszerkesztőként miként

cserélte le a kissé szektás hangzatú Ébredés címet az örökkévalóságot magában hordozó Állóképpé merevedés szintagmára, és hívta perzsára az igazgató, amikor kiderült, egy pornólapból ihletődött a vicces vagy provokatív tanácsadója. De volt ő diákpolgármester is, akkor még Nagy Zsoltként, a Koppány nevet ugyanis egyetemi éve alatt vette fel, hogy ne keverjék össze a hasonló nevű RMDSZ-es politikussal. „A Koppányt választottam, ami miatt mindenki azt gondolja, hogy szépen tudok énekelni, meg hogy hős vagyok. Ehhez képest könyveim egy ijedős, megalkuvásra hajlamos szerzőt

kat is, és még kuncogtak is rajta. Az első könyvemnél ösztönösen, lendületesen születtek a szövegek, később azonban tisztáznom kellett magamban a viszonyomat a nyelvhez, épp ezért sokat vesződtem a továbbiakban a különféle jelentéstartalmakkal. Szerkesztőként és a sokat támadott Kárpát-medencei Tehetséggondozó oktatójaként megdöbben, hogy a jelentkezők nem tudnak különbséget tenni gondolataik naplószerű közlése és a között, hogy világot teremtsenek az irodalom eszközeivel” – mondta Nagy, aki szerint a posztmodernnek leáldozott, a kortárs irodalomban az a törekvés, hogy művelői

Az első könyvemnél ösztönösen, lendületesen születtek a szövegek, később azonban tisztáznom kellett magamban a viszonyomat a nyelvhez, épp ezért sokat vesződtem a továbbiakban a különféle jelentéstartalmakkal.

mutatnak.” A névválasztás azonban más bonyodalmakat is szült, egy magyarországi szerző, Koppány Zsolt figyelmeztető levelet küldött neki, majd amikor Magyarországra került, befektetette az irodalmi lapoknál. Később irodalmi körökben látta is, de elkerülte. Zsidó Ferenc szerint viszont a Koppány név mégiscsak hordoz némi lázadást, hiszen írói pályafutása elég polgárpukkasztóan indult, de emelkedett irodalmi tudással, intertextualitással sikerült „összszegőyítania”. „Felszabadítóan hatott rám a kolozsvári közeg (az Előretolt Helyőrség Szépirodalmi Páholy és köre – szerk. megj.), ahol végre le lehetett írni csúnya szava-

visszatérjenek a történetmeséléshez, elvégre mégiscsak ez az eredeti funkciója több ezer éve. „Új történetet nehéz, szinte lehetetlen kitalálni, így csak az marad, hogy a meglévő irodalmi hagyományhoz kell teremtmény módon viszonyulni, hogy valami újnak ható dolog szülessen. Kéjelegni ebben a játékban csodálatos móka a szerzőnek, de nem tudom, mennyi ideig hat üdítően az olvasónak.”

Túl az illúziókon is

Nagy Koppány Zsolt 2001-ben került Magyarországra, amikor Szegeden beiratkozott Fried professzorhoz a doktori iskolába.

Nagy Koppány Zsolt

Marosvásárhelyen született 1978-ban. 2001-ben végzett a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar-angol szakán. 1999 óta publikál. A Kriterion és az Erdélyi Híradó könyvkiadó, az Előretolt Helyőrség szerkesztője volt. 2002 óta Budapesten él. 2006-ban adta ki első regényét, azóta még két-tőt írt. Műfordítóként Bill Clinton önéletrajzát és Pamela Anderson & Eric Shaw Quinn Star című regényét jegyzi. Jelenleg a Magvető Kiadó szerkesztője, illetve a Kárpát-medencei Tehetséggondozó Nonprofit Kft. oktatója. Fontosabb díjai: Mikó András-díj, Faludy György-díj, Székelyföld-díj, Méhes György-díj, József Attila-díj.

Egy évvel később már Budapesten lehetett látni, ahol angolt kezdett tanítani különböző cégeknél. „Rájöttem, hogy egy egynyelvű közegben könnyen lehet sok pénzt keresni így. Elég messze sodród-tam az irodalomtól, akkoriban nem volt barátkozás még a politikai törésvonalak mentén sem. Úgyhogy 2006-ig nem is közöltem, aztán megírtam a Jozefát urat, legkedvesebb könyvemet, amely igazi örömrás volt” – vallotta. A magyar rögválóság, a letelepedési vízum és az állampolgárság megszerzésének öt évig tartó kálváriája szintén meghihlette, így született A vendégmunkás dalok ciklus. Amikor a kulturális államtitkárságon dolgozott, ahol „egész nap szivaraztunk, és néha aktákat tologattunk”, a sóhivatalok működését csúfolta ki egyik írásában. Erre azért büszke különösen, mert ugyanezt az épületet Örkény István is megemlíti egyik egypercesében. 2007 óta a kortárs szerzők slágerkiadójának számító Magvető szerkesztője, ami egy státusz is egyben, ugyanakkor sokat tanult tőlük. „Kedves szerkesztő vagyok, folyamatosan konzultálok az írókkal, épp ezért állandóan elbizonytalanodom, de úgy vélem, mindig sikerül jobbá tenni a szövegeket. Láttam mindenféle szerkesztői attitűdöt, sokan nem törődnek a kéziratokkal, aminek következtében helyesírási hibákkal jelenik meg a könyv, vagy nincs gondozva a szöveg.” Végül íróként is megnyilvánult Nagy Koppány Zsolt, amikor felolvasta az Egy megtisztelő barátság stációi című „véres” elbeszélést, megjegyezve, hogy „lelki alkat szempontjából elég szerencsétlen vagyok, nagyon szeretek csalódni, erre vagyok berendezkedve, kicsit Woody Allen-esen. Mára semmi illúzióm nem maradt, de arra törekszem, hogy a keserűséget ne primér módon mondjam el, ne váljon szájbarágóssá, affektáltan nyafogóssá, hanem üzenetként menjen át.”

KOSZTOLÁNYI KATA